

Kraków, 30 VI 2022

Dr hab. Piotr Małecki, prof. UEK
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
Kolegium Ekonomii, Finansów i Prawa
Instytut Finansów
Katedra Finansów Rozwoju Zrównoważonego

RECENZJA

**rozprawy doktorskiej mgra Przemysława Suchodolskiego
pt. „Efektywność ekonomiczna Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy
Państwowe”, napisanej pod opieką naukową dra hab. Jakuba Kraciuka,
prof. SGGW**

Instytut Ekonomii i Finansów SGGW w Warszawie

1. Formalna podstawa opracowania recenzji

Formalną podstawę opracowania recenzji stanowi pismo z dnia 1 III 2022 roku Zastępcy Dyrektora ds. naukowych Instytutu Ekonomii i Finansów SGGW w Warszawie, dr hab. Niny Drejerskiej, prof. SGGW.

Niniejsza recenzja stanowi moją ponowną oceną pracy doktorskiej Pana mgra Przemysława Suchodolskiego. Wynika to stąd, iż drugi Recenzent złożył wniosek o jej poprawienie oraz skierowanie do ponownej oceny. Stąd też w niniejszej recenzji znajdują się także pewne odniesienia do nowych elementów bądź też najistotniejszych zmian wprowadzonych w recenzowanej dysertacji.

2. Wybór tematu badań, cel rozprawy i hipoteza badawcza

Pan mgr Przemysław Suchodolski podjął w swojej dysertacji doktorskiej temat funkcjonowania państwowego przedsiębiorstwa „Lasy Państwowe”, głównie pod kątem

efektywności ekonomicznej tegoż. Uczynił to w kontekście otoczenia instytucjonalnego nadleśnictw i „Lasów Państwowych” oraz modelu organizacyjno-funkcjonalnego tego przedsiębiorstwa, jak też jego efektywności technicznej, produkcyjnej i alokacyjnej. Jest to niewątpliwie zagadnienie interesujące od strony naukowo-badawczej. Tematyka pracy jest zarazem bardzo aktualna, w świetle narastającego dynamicznie zjawiska globalnego kryzysu klimatycznego. Dotyczy bowiem działalności instytucji zajmującej się gospodarowaniem ważnym zasobem środowiskowym, jakim są zasoby leśne.

Przedmiotem badań w pracy jest kategoria efektywności ekonomicznej odniesiona tu do oceny funkcjonowania specyficznej organizacji gospodarczej, jaką jest Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe”. Specyfika tegoż polega na tym, że jego celem nie jest wyłącznie wypracowywanie zysku, ale również dbałość o istotny element ogółu zasobów naturalnych, jakim są zasoby leśne, które uważa się za dobro publiczne. Jest to zapisane w misji „Lasów Państwowych”, o czym zresztą kilkakrotnie wspomina Autor w swojej pracy (szczegółowiej o tym w dalszej części). Z drugiej strony zagadnienie i pojęcie efektywności, w tym też efektywności ekonomicznej, jest wielopłaszczyznowe i trudne do jednoznacznej interpretacji i zdefiniowania. Podlega nieustannym dyskusjom w gremiach naukowych z różnych dyscyplin, a interpretowane jest różnie - w zależności od dyscypliny naukowej, która się tym terminem posługuje.

Autor recenzowanej pracy sformułował główną hipotezę badawczą oraz trzy hipotezy dodatkowe. Hipoteza główna brzmi w sposób następujący: „Lasy Państwowe są podmiotem efektywnym ekonomicznie”.

Trzy hipotezy badawcze dodatkowe stanowią uszczegółowienie hipotezy głównej. Stąd też bardziej trafne byłoby nazwanie ich właśnie szczegółowymi. Brzmiały one w następujący sposób:

1. Otoczenie instytucjonalne Lasów Państwowych i podległych im nadleśnictw ogranicza możliwość uzyskania przez nie efektywności ekonomicznej.
2. Mechanizm redystrybucji środków finansowych pochodzących z Funduszu Leśnego wpływa negatywnie na efektywność ekonomiczną Lasów Państwowych.
3. Czynniki przyrodnicze są głównym uwarunkowaniem funkcjonowania nadleśnictw wpływającym na ich efektywność ekonomiczną.

Sformułowanie hipotez badawczych uległo istotnej słusznej korekcie w stosunku do poprzedniej wersji pracy, w której to zaproponowano pięć równoważnych hipotez – bez hipotezy głównej.

Dla weryfikacji przyjętej hipotezy głównej i hipotez pomocniczych Autor

prawidłowo założył, że głównym celem rozprawy jest ocena efektywności ekonomicznej przedsiębiorstwa „Lasy Państwowe” i podległych im nadleśnictw. Obok tak brzmiącego celu głównego sformułowano pięć celów szczegółowych:

1. Identyfikacja i ocena uwarunkowań efektywności ekonomicznej nadleśnictw oraz czynników jej zróżnicowania.
2. Ocena efektywności technicznej, produkcyjnej i alokacyjnej Lasów Państwowych.
3. Ocena otoczenia instytucjonalnego nadleśnictw i Lasów Państwowych.
4. Ocena systemu redystrybucji środków finansowych pochodzących z Funduszu Leśnego w ramach jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych.
5. Ocena modelu organizacyjno-funkcjonalnego Lasów Państwowych.

W świetle powyższych konstatacji wybór tematu niniejszej rozprawy doktorskiej należy uznać za trafny. Jednocześnie jest on istotny i ważny zarówno z punktu widzenia badań naukowych, potrzeb praktyki gospodarczej, jak również – kształtowania polityki ekologicznej państwa.

3. Konstrukcja i treść pracy

Układ rozprawy doktorskiej Pana mgra Przemysława Suchodolskiego jest logiczny i czytelny. Stanowi przy tym odpowiednie podporządkowanie przyjętemu celowi sformułowanemu w pracy.

Dysertacja składa się z siedmiu rozdziałów. Większość z nich została podzielona na trzy podrozdziały, a niektóre - dodatkowo na kilka niższych jednostek edycyjnych („podpodrozdziałów”). Proporcje treściowe w takim układzie pracy są jednak w większości rozdziałów zbliżone. Zdecydowanie uboższy natomiast, jeśli idzie o zawartość treściową, jest rozdział ostatni, liczący zaledwie dziewięć stron. Ponadto Autor potraktował część wprowadzającą do pracy (występującą zwykle jako element nienumerowany) jako pełny (ale bardzo krótki) rozdział pt. „Zagadnienia wstępne”, w którym ujął uzasadnienie wyboru tematu, cele pracy oraz hipotezy badawcze. Na końcu pracy zawarty jest bardzo obszerny aneks. Składa się na niego 35 tabel, które objęte są oddzielną numeracją.

Praca jest wystarczająco obszerna jak na typową rozprawę doktorską, gdyż liczy łącznie 263 strony (licząc ze streszczeniem, bibliografią, spisami tabel i rysunków, aneksem, oświadczeniami itp.). Autor wyraźnie ją poszerzył w porównaniu z poprzednią wersją – o około 80 stron. Składa się na to, obok zwięzłego tekstu, 26 zestawień tabelarycznych (plus 35 w aneksie), 14 rysunków, 1 wykres oraz 18 równań.

Treść pracy odpowiada tematowi określönemu w tytule. Struktura podziału treści jest w zasadzie prawidłowa, z wyjątkiem rozdziału pierwszego, który co do zasady nie powinien być oddzielnym rozdziałem, lecz raczej częścią wstępną. Poza tą uwagą układ pozostałych rozdziałów uznaję za prawidłowy.

W recenzowanej pracy doktorskiej można wyodrębnić, według klasycznego układu, dwie części – teoretyczno-opisową (erudycyjną) oraz empiryczno-analityczną. Charakter teoretyczno-opisowy mają rozdział drugi i trzeci, przy czym ten ostatni odnosi się do wykorzystywanych w pracy licznych metod badawczych. Kolejne dwa (czwarty i piąty) mają również charakter opisowy, ale zawierają w sobie szereg elementów empirycznych, co w szczególności dotyczy rozdziału piątego. Dwa ostatnie rozdziały (szósty oraz siódmy) mają już w pełni empiryczno-analityczny charakter. Zawierają przy tym liczne konkluzje badawcze, w tym oceny własne Autora tej dysertacji.

Krótki rozdział pierwszy recenzowanej pracy pt. „Zagadnienia wstępne” ma charakter techniczny. Został on już wcześniej omówiony.

Drugi rozdział jest istotnie poszerzony w stosunku do pierwotnej wersji. Ma charakter w pełni teoretyczny. Omówiono w nim dość szczegółowo trudne i wielopłaszczyznowe zagadnienie i pojęcie efektywności. Autor odniósł się do koncepcji ekonomicznych efektywności, które – Jego zdaniem – mogą dotyczyć przedmiotu badań, jakim są „Lasy Państwowe”. W pierwszym rzędzie dokonano prezentacji terminu i typologii efektywności w różnych nurtach nauk ekonomicznych. Następnie Autor pokazał zagadnienie efektywności ekonomicznej według różnych teorii ekonomicznych. Pogrupował je przy tym w dwie, to jest - Nową Ekonomię Instytucjonalną i teorie wspomagające, do których zaliczył: teorię hierarchii źródeł finansowania, teorię monopolu i teorię rozwoju zrównoważonego oraz dodatkowo - co stanowi ważne poszerzenie pierwotnej wersji pracy - elementy ekonomii środowiska i ekonomii ekologicznej oraz teorię dóbr publicznych.

Kolejny rozdział recenzowanej pracy jest obszerny i ma charakter w pełni metodyczny. Ponadto jest znacznie rozbudowany w porównaniu z poprzednią wersją. Po pierwsze Autor uzupełnił go o ogólny opis stosowanych w pracy metod badawczych oraz zakres prezentowanych i analizowanych danych empirycznych, które to dwa elementy znajdowały się w poprzedniej wersji pracy w pierwszym rozdziale pt. „Zagadnienia wstępne”. W dalszej części Autor zaprezentował możliwości wykorzystania różnych metod do oceny efektywności funkcjonowania specyficznego przedsiębiorstwa, jakim są „Lasy Państwowe”. Najpierw omówił zagadnienie *benchmarkingu*. Następnie opisał szczegółowo metody badawcze, którymi będzie się posługiwał, a to: DEA (ang. *Data Envelopment Analysis*), klasyczne wskaźniki finansowe (ROA, ROE, ROS,

NOPLAT) i statystyczne metody badawcze (współczynnik korelacji liniowej Pearsona, średnia arytmetyczna, mediana, współczynnik zmienności itp.). Niezrozumiałe jest umiejscowienie fragmentu dotyczącego opisu metody DEA jako niższego szczebla edycyjnego podrozdziału „3.2. Benchmarking” (tj. 3.2.1), zamiast pozostawienia go jako odrębnego podrozdziału (jak to było w poprzedniej wersji pracy). Autor wprowadził w omawianym rozdziale trzecim dodatkowy fragment poświęcony miarom efektywności produkcyjnej i alokacyjnej nadleśnictw oraz syntetycznemu wskaźnikowi w tym zakresie. Pojawił się tu też nowy ważny fragment dotyczący kryteriów służących do oceny efektywności nadleśnictw. Dodatkowo w omawianym rozdziale Autor omówił aktualny stan wiedzy z zakresu badań efektywności funkcjonowania przedsiębiorstwa „Lasy Państwowe”. W ostatniej części tego rozdziału Autor pokazał możliwość zastosowania metody DEA do oceny efektywności w sektorze leśnictwa. Również w tym wypadku niezrozumiałe jest umiejscowienie tego fragmentu jako niższego szczebla edycyjnego podrozdziału 3.7.

Dalsze części recenzowanej pracy mają już wymiar empiryczny i analityczny, początkowo - przynajmniej w części. Tak jest w rozdziale czwartym. Ma on zasadniczo charakter teoretyczno-opisowy, lecz – z licznymi elementami empirycznymi. Autor dokonał w nim ogólnego omówienia przedmiotu swoich badań, jakim jest przedsiębiorstwo „Lasy Państwowe”. Podjął w nim także takie zagadnienia, jak: cele badanego przedsiębiorstwa, jego funkcjonowanie, pozycja rynkowa oraz perspektywy rozwoju. W stosunku do poprzedniej wersji pracy nastąpiło jego wyraźne poszerzenie, m.in. o dodatkowy istotny podrozdział poświęcony gospodarce finansowej „Lasów Państwowych”.

Piąty rozdział pracy jest już w dużym stopniu empiryczno-analityczny. Jej Autor najpierw charakteryzuje otoczenie instytucjonalne „Lasów Państwowych” i ich model organizacyjno-funkcjonalny, a następnie przeprowadza własną ocenę tychże. Szczególnie dogłębna, a tym samym wartościowa, jest ewaluacja modelu organizacyjno-funkcjonalnego przedsiębiorstwa, a w jego ramach także – planu urządzenia lasu. Następnie Autor charakteryzuje uwarunkowania funkcjonowania nadleśnictw, co jest – w pewnym sensie - nowym elementem wobec poprzedniej wersji pracy.

Z punktu widzenia podjętej w tej dysertacji tematyki najważniejszy i zarazem najwartościowszy, wydaje się być jej rozdział szósty. Jednocześnie niesie on w sobie największy „ładunek empiryczny”. Autor przeprowadza w nim bowiem wnikliwą analizę i ocenę efektywności większości podległych „Lasom Państwowym” jednostek, jakimi są nadleśnictwa. Niektóre z nich bowiem zostały częściowo wyłączone (w nowej wersji pracy) z tej analizy, co Autor odpowiednio uzasadnia. Zaprezentowana tu ocena efektywności ekonomicznej nadleśnictw

została przeprowadzona przy użyciu różnych wybranych wskaźników finansowych. W aneksie do pracy ujęte są wielkości wyliczonych wskaźników dla badanych nadleśnictw w Polsce. W dalszej części rozdziału dokonano oceny nadleśnictw w trzech ujęciach, to jest w aspekcie ich efektywności technicznej, produkcyjnej i alokacyjnej. Natomiast ostatnia część szóstego rozdziału ma charakter podsumowania całości. Zaprezentowano w niej bowiem ogólną oceną efektywności nadleśnictw w Polsce uwzględniając przy tym występujące w tym aspekcie istotne zróżnicowania.

Siódmy, a zarazem ostatni rozdział recenzowanej pracy, odnosi się bezpośrednio do jej tytułu, to jest – efektywności przedsiębiorstwa „Lasy Państwowe” jako całości. Zawiera też w sobie konkluzje wynikające z prowadzonych badań. Jednakże ta część pracy jest, w moim przekonaniu, zbyt krótka jak na odrębny rozdział. Ponadto, według przyjętych powszechnie standardów prac naukowych, przy dzieleniu danego rozdziału na podrozdziały powinno ich być co najmniej trzy, a w tym wypadku – są jedynie dwa. Z drugiej jednak strony należy docenić zawartość treściową (choć krótką) tego rozdziału. Po pierwsze Autor dysertacji przeprowadził w nim wnikliwą ocenę efektywności ekonomicznej państwowego przedsiębiorstwa „Lasy Państwowe” - za pomocą analizy wskaźnikowej. Po drugie natomiast stworzył i zaprezentował własny model oceny zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami determinującymi efektywność ekonomiczną nadleśnictw, a tym samym przedsiębiorstwa „Lasy Państwowe” jako całości - przy wykorzystaniu wskaźnika korelacji Pearsona.

4. Ocena merytoryczna

Na wstępie dodam, że w związku z koniecznością poprawy recenzowanej pracy doktorskiej Autor dokonał pewnych zmian i wprowadził nowe elementy. Do najistotniejszych z nich nawiążę w dalszej części.

Generalnie pracę doktorską napisaną przez Pana mgra Przemysława Suchodolskiego oceniam jako poprawną, choć nie - jako wybitną. Autor wykazał się dogłębną znajomością podjętej problematyki zarówno od strony teoretycznej, jak i praktycznej, oraz - aktualnych problemów z zakresu przedmiotu badań. Osiągnął też w swojej pracy szereg efektów o charakterze naukowym, jak też - aplikacyjnym. Najważniejsze z nich w mojej ocenie to:

- umiejętne łączenie ogólnej wiedzy, zebranych danych empirycznych i wyników badań, przede wszystkim z zakresu ekonomii i nauki o finansach, ale również - nauk przyrodniczych,

- właściwe wykorzystanie metod ekonometrycznych do oceny tendencji oraz zależności pomiędzy różnymi zmiennymi opisującymi badane zjawiska,
- stworzenie własnego oryginalnego modelu oceny zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami determinującymi efektywność ekonomiczną nadleśnictw, a tym samym całych „Lasów Państwowych”,
- sformułowanie propozycji obszarów dalszych rozszerzających badań z zakresu problematyki podejmowanej w niniejszej pracy.

Recenzowana praca napisana jest ciekawie i poprawną polszczyzną. Nie dostrzegłem nigdzie poważniejszych uchybień o charakterze językowym. Także od strony edycyjnej jest ona zasadniczo sporządzona z dużą starannością. Można jedynie dostrzec kilka mankamentów w tym aspekcie. Niektóre z tych mankamentów zostały zestawione w kolejnym punkcie niniejszej recenzji - „Uwagi formalne”.

Niniejsza rozprawa doktorska stanowi oryginalne opracowanie o charakterze w pełni naukowym. Potwierdzeniem tego są także niektóre moje sformułowania zawarte w części recenzji dotyczącej konstrukcji i treści pracy. Także język, jakim posługuje się Autor jest właściwy, jak dla opracowań naukowych.

Autor recenzowanej pracy w oryginalny sposób rozwiązał postawiony problem naukowy, który odnosi się do pytania badawczego - czy „Lasy Państwowe” są przedsiębiorstwem efektywnym ekonomicznie? Dokonało się to w dużej mierze poprzez stworzenie własnego modelu oceny zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami determinującymi efektywność ekonomiczną nadleśnictw. Doktorant wypracował również wskaźnik efektywności produkcyjnej i efektywności alokacyjnej nadleśnictw, jak też syntetyczny wskaźnik efektywności ekonomicznej nadleśnictw.

Doktorant zastosował w swojej pracy właściwie, w moim przekonaniu, dobrane metody badawcze. Są to: studia i analiza literatury naukowej polskiej i zagranicznej, aktów prawnych oraz innych materiałów źródłowych (w tym: sprawozdań finansowo-gospodarczych „Lasów Państwowych”, raportów o stanie lasów w Polsce i publikacji GUS), analiza wskaźnikowa, analiza statystyczna (w tym badanie zależności pomiędzy różnymi zmiennymi).

Autor recenzowanej pracy poprawnie sformułował główną hipotezę badawczą oraz trzy hipotezy pomocnicze. W porównaniu z poprzednią wersją pracy nie wnoszę w tym względzie zastrzeżeń. Hipoteza główna została w zasadzie zweryfikowana pozytywnie. Autor posłużył się tu „bezpiecznym” sformułowaniem, iż „... brak podstaw do odrzucenia

przytoczonej hipotezy”. Co się tyczy natomiast hipotez pomocniczych, to niektóre z nich zostały potwierdzone, a inne – odrzucone.

Niniejsza praca jest, w moim przekonaniu, wystarczająco mocno osadzona w teorii ekonomii. W szczególności dotyczy to rozdziału drugiego, a także w pewnym stopniu także - rozdziału trzeciego. Rozdział drugi pracy został przy tym znacznie poszerzony (w stosunku do poprzedniej wersji), jeśli idzie właśnie o aspekty teoretyczne.

Doktorant korzystał z obszernego materiału bibliograficznego. Składa się na to 220 pozycji w postaci: książek i monografii, artykułów w czasopismach, materiałów konferencyjnych, publikacji statystycznych, różnych innych dokumentów (raporty, sprawozdania itp.) oraz relatywnie nieznaczna liczba aktów prawnych i źródeł internetowych. Dobór wykorzystanych pozycji literaturowych jest, w moim przekonaniu, właściwy. W materiale tym znajduje się wiele pozycji obcojęzycznych – anglojęzycznych, ale - co ciekawe i warte podkreślenia - także jedna w języku słowackim.

We właściwy sposób Autor dokonuje, przy użyciu różnych metod, skomplikowanych obliczeń efektywności ekonomicznej „Lasów Państwowych”, traktując jednakże badane przedsiębiorstwo jako typowy podmiot gospodarczy, którego podstawowym celem jest generowanie zysku. Tymczasem, jak sformułowano na stronie 45 Jego pracy misja i strategia Lasów Państwowych zakłada realizację głównych tez teorii rozwoju zrównoważonego, to jest dbałości o stan środowiska jako dobra publicznego, w czym w sposób oczywisty zawiera się także dbałość o trwałość i ciągłość istnienia lasów. Tym bardziej, że Autor sam na stronie 55 podaje argumenty za uznaniem lasów za „rzecz publiczną”..., a w innym miejscu – strona 206 - określa las jako „szczególne dobro publiczne”. Nadal zatem zasadna wydaje się być moja sugestia (wyrażona w poprzedniej recenzji), czy nie należałoby podjąć próby uwzględnienia w dokonanym rachunku efektywności ekonomicznej (być może w dodatkowym wariantcie obliczeń) także kosztów zewnętrznych (strat ekologicznych) powodowanych (nadmiernym) wyrębem drzew lub choć zwrócić uwagę na to zjawisko? Być może będzie to asumpt do dalszych badań Autora.

W związku z koniecznością poprawy recenzowanej pracy Autor dokonał pewnych zmian i wprowadził nowe elementy. Spośród tychże na szczególne podkreślenie zasługuje, w moim przekonaniu, dość obszerny fragment (podrozdział) – „Elementy ekonomii środowiskowej i ekonomii ekologicznej”, w którym dokonano analizy tych zagadnień w literaturze przedmiotu (głównie zagranicznej). Równie istotne jest uzupełnienie pracy o nowy, nieco mniej obszerny, podrozdział pt. „Teoria dóbr publicznych”.

Praca odnosi się generalnie do oceny efektywności prowadzenia gospodarki leśnej w

Polsce w oparciu o działalność monopolistycznego przedsiębiorstwa, jakim są „Lasy Państwowe”. Czy nie należałoby podjąć próby dokonania badań porównawczych w tym zakresie w stosunku do rozwiązań w wybranych krajach Unii Europejskiej czy też w innych krajach rozwiniętych gospodarczo?

5. Uwagi formalne

W recenzowanej pracy doktorskiej dostrzegłem kilka mniej lub bardziej istotnych usterek bądź uchybień. Ważniejsze dostrzeżone przedstawiam w kolejności wynikłej z treści pracy:

- W kilku miejscach pracy występują drobne błędy o charakterze edycyjnym bądź formalnym. Nie opisuję ich szczegółowo, gdyż nie są one specjalnie istotne.
- Na początku każdego z rozdziałów (a także w niektórych wypadkach i podrozdziałów) Autor zamieszcza krótki fragment w postaci uwag ogólnych. Nie jest on jednak numerowany pomimo numerowania pozostałych części (podrozdziałów i dalszych jednostek edycyjnych) tego rozdziału. Ta – w moim przekonaniu usterka – nie została jednak usunięta.
- Niedopuszczalne jest wydzielenie w strukturze pracy pojedynczych jednostek edycyjnych niższego szczebla (co nie występowało w poprzedniej wersji pracy). Autor stworzył punkt („podpodrozdział”) 3.2.1, ale nie ma kolejnych, przynajmniej jednego - 3.2.2. Podobna sytuacja dotyczy punktu 3.7.1.
- Na stronie 43 Autor przywołuje nieistniejącą „ustawę o ochronie środowiska z 27 kwietnia 2001 roku”. Niewątpliwie chodziło Autorowi o obowiązującą ustawę – Prawo ochrony środowiska, która zastąpiła ustawę o ochronie i kształtowaniu środowiska z 1980 roku. Ta usterka występowała już w poprzedniej wersji pracy i nie została usunięta;
- Podobnie nadal występuje na rysunku 5 w jego górnej części na stronie 124 dziwnie brzmiące sformułowanie „ciała pilnująco-doradcze” Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. O ile w dalszej części rysunku pokazano „zespoły doradcze ...”, o tyle „ciała pilnująco...” nie występują. Nie wyjaśniono też, co to oznacza;
- W przypisach bibliograficznych (na dole strony) po sformułowaniu „ibidem” nie podawano numeru (numerów) strony, pomimo zwrócenia przeze mnie na to uwagi w mojej pierwszej recenzji;

6. Konkluzja

Pomimo występującej nadal pewnej liczby uchybień czy usterek nie będących jednak bardzo istotnymi, stwierdzam na podstawie lektury recenzowanej rozprawy, że ma ona w pełni charakter naukowy i jest w wystarczający sposób osadzona w teorii ekonomii. Stanowi przy tym rzetelne opracowanie naukowe dotyczące zagadnienia efektywności ekonomicznej podmiotu gospodarczego, jednakże specyficznego – a takim są „Lasy Państwowe”, bo winnego również realizować także „pozabiznesowe” zadania, jak choćby dbałość o trwałość zasobów przyrodniczych. Co zwłaszcza dzisiaj wobec wyzwań związanych z narastającym kryzysem klimatycznym (a nawet katastrofą klimatyczną) w skali globalnej ma ogromne znaczenie.

Recenzowana dysertacja została zrealizowana po przeprowadzeniu obszernych i wnikliwych studiów literatury naukowej oraz innych materiałów źródłowych. Doktorant wykazał się przy tym dobrym rozeznaniem podjętych zagadnień, między innymi w zakresie ekonomii, nauki o finansach, ekonometrii, a także – nauk przyrodniczych. Zamierzone cele dysertacji zostały osiągnięte, a Doktorant poprawnie zweryfikował postawione hipotezy badawcze – główną oraz pomocnicze.

Biorąc pod uwagę całość wywodów zaprezentowanych w niniejszej recenzji, pomimo pewnej liczby uwag krytycznych, ale mając też na względzie liczne opisane wcześniej zalety recenzowanej pracy wyrażam jednoznaczną opinię, że jej Autor wykazał się odpowiednią wiedzą teoretyczną z zakresu ekonomii oraz samodzielnie, a nade wszystko – co zostało szczegółowo wcześniej opisane - w oryginalny sposób rozwiązał postawiony problem naukowy. W świetle tego recenzowana dysertacja spełnia warunki określone w art. 1 ust. 1 pkt a) ustawy z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2017, poz. 859). Stanowi to zatem, w moim przekonaniu, wystarczającą przesłankę do wniosku o przyjęcie recenzowanej pracy jako rozprawy doktorskiej i dopuszczenie Pana mgra Przemysława Suchodolskiego do publicznej obrony swoich tez.

[Piotr Małecki]

